

Lisa 1. Ringmajanduse ja jäätmehoolduse õiguslikud alused ja arengudokumentid

1.1 Jäätmehoolduse õiguslikud alused

Kehtna valla jäätmekava tugineb mitmetele rahvusvahelistele, riiklikele ja omavalitsuse tasandi dokumentidele, mistõttu on jäätmekava koostamisel analüüsitud nii rahvusvahelisi, riiklikke kui kohalikke õigusakte, planeeringuid ja arengukavasid.

1.1.1 Euroopa Liidu õigusaktid

Euroopa Liidu keskkonnapoliitika koosneb mitmesajast seadusandlikust aktist, jäätmehoolduse seisukohalt on olulisemad järgmised raamküsümusi käsitlevad õigusaktid:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ (jäätmete raamdirektiiv), millega kehtestatakse õiguslik raamistik jäätmete käitlemiseks ühenduses;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 1013/2006 (jätmeveo määrus), millega kehtestatakse menetlused ja kontrollimeetmed jätmesaadetistele olenevalt nende päritolust, sihtkohast ja marsruudist, veetavate jäätmete liigist ja käitlusviisist sihtkohas;
- 3) Euroopa Komisjoni otsus 2014/955/EL, millega kehtestatakse jätmenimist.

Jäätmekäitlust käsitlevad Euroopa Liidu tasandil järgmised õigusaktid:

- 1) Nõukogu direktiiv 1999/31/EÜ (prügiladirektiiv), millega sätestatakse tehnilised nõuded prügilatele ja erinõuded prügi vastuvõtmisele prügilates ning kehtestatakse prügilate kategooriad ladestatavate jäätmete tüübi alusel;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2019/883/EL, millega sätestatakse nõuded laevajäätmete üleandmiseks sadamates;
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta, millega sätestatakse nõuded õhku, vette või pinnasesse juhitava heite vältimiseks ja piiramiseks ning jäätmete tekke vältimiseks suurtes tööstuskäitistes.

Jätmevooge käsitlevad Euroopa Liidu tasandil järgmised õigusaktid:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2018/852/EL (pakendidirektiiv), millega sätestatakse nõuded pakendijäätmete vältimise, taaskasutamise ja ringlussevõtu ning pakendite korduskasutamise kohta;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/66/EÜ, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid;
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/53/EÜ kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta;
- 4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta;
- 5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 1028/35 mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist;
- 6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 2019/1021 püsivate orgaaniliste saasteainete kohta;
- 7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist;
- 8) Nõukogu direktiiv 87/217/EMÜ asbestist põhjustatud keskkonnareostuse vältimise ja vähendamise kohta;
- 9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/21/EÜ kaevandustööstuse jäätmete käitlemise kohta;
- 10) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 1257/2013 laevade ringlussevõtu kohta.

1.1.2 Eesti õigusaktid

Peamine õigusakt, mis reguleerib Eesti Vabariigis jäätmemajandusega seonduvat, on **jäätmeseadus**, milles on püstitatud üleriigilised jäätmehoolduse arendamise eesmärgid ja põhimõtted. Jäätmeseadusega määratud eesmärkide saavutamiseks ja jäätmemajanduse planeerimiseks koostatakse riigi ning kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavad. Vastavalt jäätmeseadusele on jäätmekäitluse planeerimine ja suunamine oma haldusterritooriumil omavalitsuste ülesanne.

Lisaks jäätmeseadusele reguleerib jäätmete käitlemist **pakendiseadus**. Pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteem peab olema kohaliku omavalitsuse tasandil korraldatud selliselt, et saavutatakse pakendiseaduses toodud pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse eesmärgid ja kehtestatud sihtarvud. Pakendiseadus sätestab pakendile ja pakendi kasutamisele esitatavad üldnõuded, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteemi korralduse ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest.

Jäätmekäitluse järelevalve toimimist reguleerib **keskkonnajärelevalve seadus**, mis kehtestab riiklikku keskkonnajärelevalvet teostavate ja juhtivate ning riiklikule järelevalvele allutatud isikute õigused ja kohustused. Keskkonnajärelevalve seaduse järgselt on kohalik omavalitsusorgan või -asutus üks keskkonnajärelevalve teostajatest.

1.1.3 Kehtna valla jäätmekäitlusalased õigusaktid

Kohaliku omavalitsusüksuse erinevate õigusaktidega täpsustatakse jäätmehoolduse arendamise erinevaid aspekte. Peamiseks jäätmekäitlusalaseks õigusaktiks omavalitsuses on jäätmehoolduseeskiri.

Kehtna Vallavolikogu 16.11.2022 määrusega nr 14 on vastu võetud "Kehtna valla Jäätmehoolduseeskiri". Kehtna valla jäätmehoolduseeskirja eesmärgiks on puhta ja tervisliku elukeskkonna säilitamine piirkonnas, jäätmete ohtlikkuse ja koguste vähendamine ning jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise soodustamine. Eesmärki aitab ellu viia korraldatud jäätmevedu.

Eeskiri määrab kindlaks jäätmehoolduse korra, korraldatud jäätmeveo korra, jäätmete liigiti kogumise nõuded, sh ehitus- ja lammutusjäätmete ning tervishoiujäätmete käitlemise nõuded, jäämete taaskasutamise eesmärgid ja jäätmehoolduse arendamise, jäätmekäitluskohtade järelhoolduse nõuded ning järelevalve ja vastutuse korra Kehtna valla haldusterritooriumil ja on kohustuslik kõikidele juriidilistele ning füüsilistele isikutele.

1.2 Ringmajanduse ja jäätmehoolduse arengudokumendid

1.2.1 Euroopa Liidu arengudokumendid

Kui senine Euroopa Liidu jäätmepoliitika põhitähelepanu oli suunatud eelkõige jäätmehierarhia põhimõtete edendamisele, siis vastavalt 2020. aastal Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud **ringmajanduse tegevuskavale** on see integreeritud laiemasse ringmajanduse edendamise konteksti. Euroopa Liidu ringmajanduse tegevuskava on üheks Euroopa Liidu rohelise kokkuleppe nurgakiviks ning selle eesmärk on saavutada ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega Euroopa, kus aastaks 2050 on saavutatud kliimaneutraalsus ja ressursside jätkusuutlik kasutus ning tagatud piisav majanduskasv. Seejuures tuleb kaitsta ja säilitada ELi looduskapitali ning kaitsta kodanike tervist ja heaolu keskkonnasaastega seotud ohtude ja mõjude eest. EL ringmajanduse tegevuskava keskendub eelkõige jäätmetekke vältimisele ja vähendamisele, ringmajanduslikule tootedisainile ja ringsele tootmisele, et hoida kasutatud ressursse EL-i majanduses võimalikult kaua. Euroopa Komisjoni tegevuskavas on välja toodud seitse ringmajanduse edendamise seisukohast olulist valdkonda – pakendid; plast; tekstiil; elektroonikaromud; patareid, akud ja sõidukid; toit, vesi ja toitained; hooned ja ehitus. Antud valdkondadele tuleb senisest enim tähelepanu pöörata ja töötada välja eraldi meetmed ja eesmärgid (sh nende rakendamiseks vajalik õiguslik raamistik).

Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 191 lõike 2 kohaselt seab Euroopa Liidu keskkonnapoliitika eesmärgiks kaitstuse kõrge taseme, võttes seejuures arvesse liidu eri piirkondade olukorra mitmekesisust. ELTL rajaneb nii ettevaatusprintsipiil kui ka põhimõtetele, mille järgi tuleb kasutusele võtta ennetusmeetmeid ja keskkonnanahjustus tuleb heastada eeskätt kahjustuse kohas. Saastaja peab aga saastamise eest maksma.

ELTL toob välja järgmised põhimõtted, mida tuleb keskkonnakaitse meetmete (sh jäätmekäitluse) kujundamisel rakendada - kaitstuse kõrge tase; ettevaatuspõhimõte; vältimis põhimõte; saastaja vastutuse põhimõte.

Neid põhimõtteid täiendab omakorda Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ (jäätmete raamdirektiiv), mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid, millest tulenevad järgmised põhimõtted:

- **viieastmeline jäätme hierarhia ja jäätmete vältimise põhimõte** – esmajärjekorras tuleb jäätmeteket vältida. Jäätmete käitlemisel tuleb eelistada nende korduskasutust, kui see ei ole võimalik, siis materjalina ringlussevõttu. Vähem tuleb eelistada muud taaskasutamist ning vähim eelistatud võimalus on jäätmete kõrvaldamine, sh ladestamine;
- **iseseisvuse ja läheduse põhimõte** – jäätmehoolduse kavandamisel ja muus jäätmehooldust suunavas tegevuses juhivad haldusorganid põhimõttest, et jäätmekäitluskohtade võrgustik peab olema lõimitud nii, et oleks tagatud segaolmejäätmete käitlemine tekkekohale võimalikult lähedal, samuti kõigi tekkinud jäätmete kõrvaldamine, arvestades jäätmekäitluse hierarhia põhimõtet, parimat võimalikku tehnikat, geograafilisi olusid ja vajadust spetsialiseeritud rajatiste järele seoses teatavate jäätmeliikidega;
- **laiendatud tootjavastutuse põhimõte** – tootja on kohustatud tagama tema turule lastud tootest tekkivate jäätmete kogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise ning katma nende tegevustega seotud kulud (sh peab olema selle kohustuse täitmiseks piisav tagatis). Sealjuures võib tootja valida, kas ta täidab kohustused individuaalselt, annab need kirjaliku lepinguga üle tootjate ühendusele või ühineb tootjate ühendusega.
- **ringmajanduse põhimõte** – lineaarse majandusmudeli asendamine ringmajandusega, mille eesmärgiks on säilitada materjalide ja toodete väärtust võimalikult kaua. Jäätmeteket ja materjalikasutust on kavas vähendada miinimumini ning kui toote kasutusaeg on jõudnud lõpule, hoitakse materjal tootmises ja kasutatakse seda üha uuesti, et luua rohkem lisaväärtust.

1.2.2 Eesti arengudokumendid

Eesti jäätmehoolduse eesmärgid toetuvad eeskätt Euroopa Liidu ringmajanduse tegevuskavas ja jäätmealastes õigusaktides toodud nõuetele ja eesmärkidele, mis tuleb üle võtta ka Eesti seadusandlusse. Eesti jäätmehooldust reguleerivad peale siseriiklike, sh kohaliku omavalitsuse õigusaktide ka erinevad suunava põhimõttega riiklikud ja kohaliku omavalitsuse arengudokumendid.

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 on riigi keskkonnaalase tegevuse kavandamise ja rahvusvahelise koostöö arendamise alus, mille eesmärk on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Jäätmete osas on keskkonnastrateegias püstitatud eesmärk, et aastal 2030 peab olema tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt peab olema vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust. Jäätmete ladestamise vähendamiseks on esiteks oluline vähendada märkimisväärselt jäätmeteket, kasutades sealjuures tõhusamalt loodusvarasid ja muid ressursse. Selleks on oluline katkestada seosed ühelt poolt jäätmetekke ja loodusvarade kasutamise ning teiselt poolt majanduskasvu vahel, see tähendab, et majanduskasv ei tohi põhjustada loodusvarade kasutamise ja jäätmekoguste ning negatiivse keskkonnamõju suurenemist. Teiseks on oluline suurendada jäätmete

liigiti kogumist, taaskasutamist, sealhulgas ringlussevõttu, et vähendada kõrvaldatavate jäätmete kogust miinimumini. Oluline on vähendada ka jäätmete ohtlikkust ning ohtlike ainete sisaldust jäätmetes, mis ühtlasi väldib jäätmete käitlemisel õhku, vette ja pinnasesse sattuvate heitkoguste suurenemist. Strateegia alusel töötatakse välja konkreetsemad tegevused, mis fikseeritakse perioodiliselt koostatavas **Eesti Keskkonnategevuskavas**.

Kohalike omavalitsuste jäätmekavade koostamise aluseks on **riigi jäätmekava**.

Riigi jäätmekava 2023-2028 lähtub kolmest strateegilisest eesmärgist:

- kestlik ja teadlik tootmine ja tarbimine ning jäätmetekke vältimise ja korduskasutuse edendamine;
- ohutu materjaliringluse suurendamine;
- jäätmekäitlusest tulenevate mõjudega arvestamine ning nende vähendamine nii inim- kui ka looduskeskkonnale tervikuna.

Lisaks täidab jäätmekava mitmeid ÜRO kestliku arengu eesmärgi ja arvestab pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035“ esile toodud arenguvajadustega ja toetab otseselt majanduse ja elukeskkonna strateegilist sihti. Jäätmekava saab olema ka osa uuest koostatavast tulemusvaldkonna „Keskkond“ arengukavast, mis seob katusdokumendina kõik keskkonna senised kitsamad alavaldkondade strateegilised arengudokumendid üheks tervikuks. Jäätmekava integreeritakse tulemusvaldkonna arengukavaga (edaspidi KEVAD) selle protsessi käigus.

1.2.3 Kehtna valla arengudokumendid

1.2.3.1 Kehtna valla arengukava 2035

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §37 kohaselt peab igal omavalitsusüksusel olema arengukava, milles määratletakse lühi- ja pikaajalise arengu eesmärgid ning nende saavutamiseks kavandatavad tegevused.

Kehtna valla arengukava 2035 on vastu võetud 20. juunil 2023. a Kehtna Vallavolikogu otsusega nr 28 ning dokument on aluseks kavandatavatele investeringuotsustele ja elluviidavatele arengutegevustele.

Kehtna valla arenguvisioniks on kutsuv, kogukondlik ja kestlik Kehtna vald.

Kokku on arengukavas seatud 4 strateegilist eesmärki:

- 1) Kehtna vald on tugeva identiteedi ja kogukonnatundega kasvava elanikkonnaga omavalitsus;
- 2) Kehtna vald on head elujärke võimaldav ettevõtlik ja arenev omavalitsus;
- 3) Kehtna vald on looduslähedane ja keskkonnahoidlikult tegutsev omavalitsus;
- 4) Kehtna vald on vastutustundlikult, kaasavalt ja uuendusmeelselt juhitud haldussuutlik omavalitsus.

Jäätmemajandust on kajastatud strateegilise eesmärgi nr 3 all, mille üheks alaeesmärgiks on **Keskkonnateadlik elanikkond ja säästlik ressursikasutus**. Tegevused eesmärgi saavutamiseks on järgmised:

- Elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine ja säästliku ressursikasutuse propageerimine, sh ökoloogiliselt toimiva ja sidusa rohevõrgustiku tagamine ning igapäevase loodushoiu põhimõtete juurutamine;
- Tänapäevase jäätmekorralduse süsteemi elluviimine, elanikkonna vajadusi arvestava jäätmete liigiti kogumise taristu väljaarendamine ning vajaliku inventari soetamine;
- Jäätmetekke vähendamine ja taaskasutuse populariseerimine, ringmajanduse põhimõtete maksimaalne rakendamine;

- Säätlik energia- ja soojatootmine, sh tingimuste loomine päikeseelektrijaamade ja tuuleparkide arendamiseks. Samal ajal tuleb tagada väärtusliku põllumaa säilimine, vältides valimatut põldude täisehitamist;
- Hoonete energiatõhususe suurendamine ja terviklik uuendamine, korteriühistute abistamine hoonete renoveerimisel;
- Keskkonnahoidliku sündmuskorralduse (kultuurisündmused, spordisündmused) põhimõtete väljatöötamine ja rakendamine, eesmärgiga vähendada oluliselt sündmuste ökoloogilist jalajälge.

1.2.3.2 Kehtna valla energia- ja kliimakava

2023. aastal valmis Raplamaa energia- ja kliimakava, mille üheks lisadokumendiks on Kehtna valla energia- ja kliimakava (edaspidi KEKK). Kehtna valla KEKK-s antakse ülevaade kliimamuutustega seotud probleemidest ja väljakutsetest, mis Kehtna valla kodanikke, ettevõtteid ning avalikku sektorit võivad mõjutada. Kavas on välja toodud meetmed, mida kliimamuutustega kohanemiseks ja nende leevendamiseks on mõistlik rakendada.

Jäätmehooldust käsitletakse KEKK-s eesmärgi nr 1 „**Kliimaneutraalne energiavarustus, energiatõhus majandus ja elukeskkond**“ all ning jäätmehooldusalased tegevused eesmärgi täitmiseks on järgnevad:

- 1) Prügilasse ladestatavate bioloogiliselt lagunevate jäätmete vähendamine;
- 2) Olmejäätmete ringlussevõtu suurendamine;
- 3) Pakendite ringlusse võtmise määra suurendamine 65%-ni aastaks 2025 ja 70%-ni aastaks 2030;
- 4) Jäätmetekke vähendamine, sh tagades, et prügilasse ladestatavate jäätmete osakaal ei ületaks 10% aastaks 2035;
- 5) Kehtna alevikku uue, kompostimisvõimekusega jäätmejaama rajamine;
- 6) Kaugtöö eelistamine, ruumide mitmefunktsiooniline kasutamine, ebavajalike hoonete lammutamine jms;
- 7) Jäätmejaamade kasutusmugavuse suurendamine;
- 8) Ettevõtjatele suunatud üritustel ringmajanduse koostöö teemade arendamine;
- 9) Järvakandi tööstuspargi arendamine ringmajanduse põhimõtetest ja energiatõhususest lähtuvalt.